

GESTRIKE - *Resonans*

Nr 4 2025 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund

TRADITION FÖRNYELSE GEMENSKAP

Malmjörn i solnedgång med dam å fiol

Ordförandens ruta

Nu november och höst med stämmor i Uppsala och Falun. Konserter både här och där. Se kalendariet....
Dit du kan skicka in sådant du vill att alla ska få ta del av. Denna tidning som alltid är beroende av
inskickat material. Det blir tristare om samma redaktör fyller tidningen med sina preferenser.

Det är vi som spelar som tillsammans skapar den spelmansmiljö som vi vill ha och trivs i. Genom att
berätta för varandra och dela med oss av upplevelser. Gärna via Resonans-tidningen. Gamla minnen och
upplevelser blandas med nya. Tidningen ska spegla vår verklighet och ibland ge inspiration och ny kunskap.

Till vinter/vår fortsätter GSF att bjuda på gratis låtkurser och inspiration på Vretas gammelgård i Valbo.
Vi hittar datum i febr, mars och april och låter kunniga spelmän lära ut företrädesvis låtar från Gästrikland.
I mars har vi även ett årsmöte i Ytterbyns gamla skola i Järbo, se i tidningen. Då blir det spelmans-
föreläsning med foton och musik.

Den mästerlige berättaren Thomas Andersson från Västerbotten hävdar starkt betydelsen av besök i
miljöer och platser man ska berätta om. Även om inget speciellt är att se så skapar platsbesök en djupare
förståelse för spelmannen, händelsen eller vad som kan vara knutet till just den platsen. Ex Rikorpibesöket
skildrat i tidningen. En berättelse utan botten blir genomskinlig och en publik märker okunskap. Likväl som
den märker och låter sig övertygas av djup kunskap. Vilket i sin tur ger större möjlighet att fabulera mer och
skapa spännande bilder/berättelser. Detta är bra komplement till låtpresentationer där underhållning är en
viktig del. Den andra viktiga delen är att uttrycka något musikaliskt. Där gör man så gott man kan och
siktat alltid högre och bättre, genom övning.

Snart kommer ni att överfallas om berättelser om julen, om Jesusbarnet och herdar mm. Bra att ha lite
djupare kunskap om traditioner och bakgrunder till alla föreställningar. Den kunskapen får ni skaffa själva.

En synnerligen God Jul tillönskas

Eder Michael

Kolla på www.folkwiki.se där finns låtar på not i pdf-format. Även Gästrikelåtar !!

På www.gastriklandsspelmansforbund.se finns 200 låtar i pdf-format att ladda ner och spela.

Kolla på Folkmusikfestvideon från 1991 ! https://www.youtube.com/watch?v=6w85_3HXEY4

På vandring runt Lustiggnopp : https://youtu.be/LXjFyWm7xnU?si=Fzs4sVLB_rvVtzfr

Ordförande:

Michael Müller Oslättforsv 236 80598 Gävle 072-2193956 michaelmuller53@gmail.com

Kassör, medlemsmatrikel, SSR, Instrumentförsäkring:

Gunnar Lundberg kassör. Släntvägen 1, 81333 Hofors 0730-315063 gunnarrudolf99@gmail.com

Ledamöter:

Margitha Lindblom Rudammsg 44, 80311 Gävle 0706-552057 margitha.lindblom@gmail.com

Erik Larsson Älpasset 16 B, 80636 Gävle, 070-7878500 erik@laer.se

Anette Dahlbom Västervallsv 11, 80597 Gävle 076-1042302 anette@dahlbomsfast.se

Lena Lindberg Brunk Malmgårdsv 3, 81395 Torsåker 073-9821346 lena.brunk@gmail.com

Håkan Öberg Smedvägen 8, 81831 Valbo 0703-235992 hakanoberg@yahoo.com

Styrelsesuppleanter:

Kristine Englund Centralvägen 40 B 81231 Storvik kristinee311@gmail.com

Saga Sågström Högmovägen 4 81493 Skutskär 0704-004183 saga.sagstrom@gavle.se

Tidningsredaktör/ansvarig utgivare för **Gestrike-RESONANS** GSFs medlemstidning, redaktör Michael Müller.

VALBEREDNING: Kristina Selinder Fredriksdalsv. 7B, 80667 Gävle 073-9638756 kristinaselinder@hotmail.com

REVISORER: Lennart Östblom, Jan Lingdén

Kalendarium dec-febr 2025-26 för Gästrikland

28 november kl 19.00 Lugnet i Oslättfors. Fredrik Hangasjärvi dragspel, Cajsa Ekstav nyckelharpa, Mats Dimming kontrabas. Fredrik blev Årets dragspelare 2024. GFMF arrangerar.

4 december kl 19.00 på Drömfabriken Julkonsert med Christopher, Sara, Tuva och Jimmy, Sandy Anna Cochrane och SYLT-kören m.fl.

12 december fredag kl 19.30 Konserthuset "I midvintertid". Ny uppsättning

2 januari 2026 kl 19.00 GFMF julfest på Musikhuset Sjömanskyrkan. Julkonsert med Christopher, Tuva och Jimmy + andra.

7 februari 2026 Årsundaruschen vinterstämma, Gästrikland arsundaruschen.com

Jodå kolla även på Musikhuset.nu , där händer alltid nåt bra.

Lite längre bort så sker mycket upplevelsevärt. Kolla falufolkmusikodans.se

GUfarna gav en härlig konsert på VirrVarr-evenemanget i september på Kulturcentrum i Sandviken. Alma & Elsa spelade som vanligt så att vi bara gapade. Buskspel blev det också. Allt fanns på plats.

Anders, Malin, Peter och Ville. Man kan inte låta bli att hänga på. Men ett kort hinner man ta. MM

Det hände så mycket under sommaren att det inte blev plats för lite Stjernklartfoton i förra numret. Men nu.

Under eftermiddagen var det spelkurs på Lugnets vind samt danskurs på Logen. Åsa lärde ut låtar och likaså Kjell Nordlöf. Paret Virtanen såg till att dansarna svängde sig på ett bra sätt.

Kyrkokonserten avslutades med allspel av Sikvikspolskan. Mäktigt !

Bästa Stjernklart någonsin.

Folk har så mycket tok för sig. Går ner i nerlagda gruvor för att sjunga. Dock garanterat en minnesvärd upplevelse ! Nåja det har även varit skivsläpp av CD i denna gruvliga gruva i Torsåker. Då CDn släpptes tog det 7,15 sek innan den landade på botten av schaktet. Ovan syns fr.v. Lena Lindberg Brunk, Kristina Danielsson, Gunnar Lundberg och Anders Lindfors.

Om spellistor

På de flesta spelmansstämmor kan man dansa till spellista vilket innebär dans till levande musik. (Det ska inte förväxlas med spellistor från Spotify som är vanligt i andra danssammanhang)

En spellista i spelmansvärlden är en lista med klockslag som (oftast) ger 30-minuterspass för dansspel. Där kan vem som helst skriva upp sig för att spela. Många är sugna så man får vara på hugget om man vill få en plats på listan. Bokningsreglerna skiljer sig åt mellan stämmorna så det får man läsa på. När listan väl har satts igång är seden att varje spelman/spelgrupp håller tiden så nästa gäng får ge dansarna sin musik.

Det är jätteroligt att spela till dans så spellistorna är ett perfekt tillfälle för den som är sugen.

En win-win situation för danspubliken som får chansen att dansa till olika spelmän och för den som vill spela till dans.

Listorna kan bli långa för spelmän och dansare är som bekant ett uthålligt släkte. Två exempel här från Ransäter (Duo Hed 01 30) och Bingsjö (Annika o Göran 22 30) i somras. Skrev Annika Hed Ekman

Gästrikelåtar i Bingsjö med Åsa Andersson

Det är inte bara under Bingsjöstämman man kan höra gästrikelåtar i Bingsjö. Temat för Svärdsjö Spelmanslags höstupptakt i augusti i Bingsjö Bystuga var Gränsmusik och då specifikt Gästrikland /Dalarna. En hemlig lärare utlovades i inbjudan till Svärdsjölaget, och det var Åsa Andersson. Det blev en uppskattad eftermiddag i Bingsjö Bystuga där Åsa på sitt mycket pedagogiska sätt lärde ut flera gästrikelåtar. /Annika Hed Ekman

Tilläggs kan att den där odräglige Michael Müller hade trängt sig in på samma tillställning precis före lunch (på inbjudan) och på 25 minuter sammanfattat allt ur boken Gästriklands Spelmän som där står om Svärdsjö, Finnskogen, Svartnäs, kvinnligt och manligt mm. Någon påstod att det var bra och uppskattat. Fan tro`t. Müller och Bosse Lundgren kom 5 i 10 och släpptes in framför scenen där med förvånad blick konstaterades att 58 spelsugna, nyfikna spelmän satt på rad och i bredd och väntade. På spelledaren och inspiratören Åke Wänn.

Efter Bingsjöupplevelsen for Michael och Bosse Lundgren till Oslättfors där vi på eftermiddagen stod för ljuv musik med låtar till bröllop med champagnemottagning på Lugnets gräsmatta.

Vem tog fotot på s 6 ? Oavsett det så är jag med på denna upptakt hela dagen och kvällen nästa år i augusti, lovar MM som skrev tillägget. Foto på nästa sida.

Gästrikelåtar i Orsa med Saftorkestern

Foto ovan: Bingsjö Bystuga

Varje onsdag i juli är det Orsayra, det vill säga en gatumusikfestival som fyller hela Orsa centrum med spelglädje. Det börjar alltid med ett Yrtåg, en spelande parad genom Orsa med alla tillresta musiker till publikens jubel. Därefter sprids musiken över gator och torg. Sista onsdagen i somras var Saftorkestern inbjuden att ge konsert på Missionskyrkan under kyrk-kvällen och självklart blev det Gästrikelåtar även på gator och krogar. Vilket jätteroligt äventyr! Skrev Annika Hed Ekman. Foto en saftig orkester i kyrkan.

"Julie & Chris"

spelade folkligt, innerligt och kryddat med beat från west, de sjöng tvåstämt, ackompanjerat av gitarr och dragspel. Ibland även på fiol, men denna gång inte på keyboard/orgel. De spelade den 17 augusti kl 17.00 från flotte vid Lugnet i Oslättfors. Det togs klokt nog med stol eller filt att sitta på. En fin och skön stund med hyfsad utsikt både på artisterna och vattnet/kyrkan. MM Dom heter Julia Woxberg och Christian Dalin och kan sina saker.

Filhuggare Per Erik Källberg spelade 1921 och William Eriksson tecknade upp låten. De träffades hos sonen Bernhard (på foto) för att spela gamla låtar.

Vi fyra - fem bergsbypojkar hade utjämnt nöje i att komma
sammans och spela gammal folkemusik. Själva hade
jag börjat arrangera andrafiolstämma här i tätarna och det var som hit
en oförväntad fest vi fiolspelar som lätarna och det var som hit
där fadern, filhuggaren P. E. Källberg själv var gammal lättspelare. Ofta
satt han under den stora björken i vild filhuggareverkstaden och spelade, och alltid
kom den här gamla låten fram, som jag tecknade upp efter honom d. 10 maj 1921.

Per Erik Källberg Berg Torsåker
1867 - 1932

P. E. Källberg Berg

Bernhard Källberg
Arvid Larsson
Ragnar Wallsten
Berg.

fine

Upptecknad av
William Eriksson
10.5.1921.

D.C.
A. Eric

Gammelstillaresan

Torsåkers Spelmanslag var på 1960-talet känt för att vara lite förtjusta i spriten. Man kunde inte "torrspela" som man sa. Den här gången skulle man spela i Gammelstilla NTO-lokalen. Resan till Gammelstilla sköttes av Verner Widen och han hämtade upp spelmännen efter hand på vägen dit. Såklart kom flaskan fram och först att ta sig en klunk var Gustav Rodin. När sedan nästa var på tur hördes, "Ta dej en riktig sup så att du står dej". Då hördes en ynkelig röst, "Kanske jag tog lite för lite då" Nåväl framme i Gammelstilla blev det inget spel för dom luktade sprit när dom kom in i NTO-lokalen.

Minns Bosse Lundgren.

Sandvikenresan

På 1960-talet besökte spelmännen i Torsåker ofta Gunnar Högbloom i Hoo. I den lilla stugan han bodde i fanns det ett rum med en vedspis och ett runt bord. Det andra rummet hade han ett skrivbord och på väggarna minns jag att det fanns hyllor med massor av notbuntar. Även andra skrifter fanns där för han var lite poetiskt lagd också. Många målningar hade han också på hyllorna. Ja det var fullt överallt. Jag minns speciellt en gång som min far berättade om. Spelkvällen började närma sig slutet och man beredde sig att åka hemåt.

En som inte hade någon möjlighet att komma hem för egen maskin var Sigfrid Björkström från Sandviken. Min far Sigurd, erbjöd sej att skjutsa hem honom. Problemet var att vi hade en liten Renault på den tiden och Sigfrid var ganska så korpulent som man säger. Det blev ingen annan råd än att Sigfrid fick krypa in i baksätet och där blev han stående på alla fyra hela resan till Sandviken.

Snacka om spelmanskamratskap! Minns Bosse som har väldigt mycket att berätta och kan många låtar.

Gästriklands spelmansförbund och Hembygdsringen höll på söndagen den 28 juni 1964 sin årligen återkommande gästrikestämma på Högbo bruk. Folkmusiken flödade och åhörarna fick njuta av både musik och dans framför minnesstenen.

Ordföranden i spelmansförbundet Olle Pettersson välkomsttalade och presenterade de olika låtarna. Den legendariske sockenspelmannen Hammarbergs-Hans presenterades. Spelmannen, som föddes i Högbo 1818, blev Torsåkers siste riktige sockenspelman. Hans fiol hänger nu i Högbo bruks museum. Låtar upptecknade efter Hammarbergs-Hans framfördes.

Som tack för initiativet att resa minnesstenen fick Olle Pettersson motta en plakett från spelmansförbundet överlämnad av Gunnar Johansson och Olle Forsberg.

Spelmännen anfördes av Jansas Arne Eriksson. Man hade också dala-besök. Nelly och Folke Östlund från By spelade ett flertal låtar från Dalarna. Folkdansarna gick i ring och barnen fick också tillfälle att dansa runt majstången i det sommarfagra Högbo.

Bilden: Spelmansträffen på Högbo bruk blev en färggrann tavla.

Källa: Arbetarbladet måndag 29 juni 1964.

De som spelar är Nelly och Folke Östlund från By i Dalarna.

Spelman Hedman i Valbo

Ständigt nya gästrikospelmen kommer till min och nu även er kännedom.

Vid botaniserande i bokhyllan skulle det rensas böcker. Istället hittades boken "Fornt och sentida från Valbo" utgiven av Valbo Hembygdsförening 1951. Där avhandlas en hel del intressant, bland annat en vägsyn från Gustafsbro till Främlingshem. Vägen och gårdarna beskrivs och vid trakten av dagens Alborga skola uppräknas gården "Hedmans" där storspelmannen Hedman, benämnd "Fingerlösen" bodde. Han var skicklig och eftersökt storspelman i Valbo vid slutet av 1800-talet. Han lade sig en gång på väg hem i en snödriva och somnade berusad. Därvid förfrös han fingrarna och kunde därefter inte arbeta med händerna utan kunde mesta bara spela på fiolen (tursamt nog).

Dagens vägar kring Alborga skola heter Hedvägen och strax öster om skolan ligger Gullsmesvägen. Det

namnet får mig att tänka på "Gullsme-Jonas polska" som är nr 12 i "Gröna nothäftet" från 1967 som GSF gav ut. Det är låt nr 12 i nothäftets 60 låtar som ju är lösbladens låtar nr 1-60.

Med hjälp av Sveriges dödbok i digital form hittar man ett antal Hedman i Valbo och den enda som passar in tidsmässigt är Jonas Erik Hedman (1875-1943) från Alborga. Han var 25 år gammal år 1900 och kan då ha varit en skicklig och eftersökt spelman på 1890-talet. Men som så ofta: Helt säkert kan man inte vara. Menar Michael. Foto karta. I eller kring cirkeln bodde Hedman

Äntligen Ytterbyn igen!

En lördag i september spelade Torsåkers spelmanslag i Ytterbyn. Jo, ni läser rätt! Vi spelade i Ytterbyns bygdegård. Denna mytomspunna bygdegård där så många av oss har minnen från 1980-talet då Sandvikens spelmanslag ordnade danser varje månad. Mycket vatten har runnit under broar sen dess. Men nu var vi där igen. Folkdansringen ordnade en inspirationsdag för alla folkdanslag och bjöd då in Torsåkers spelmanslag att stå för musiken till detta event.

Förmiddagen ägnades åt Bennos bok "Som förr". Tommy och Eva Englund lärde ut lokala danser från boken. Vi spelade passande låtar till dessa. Efter lunch var det repetition och mera dans.

Glädjen och stämningen var god och vi i spelmanslaget fick ett fantastiskt tillfälle att spela till dans. Viktigt var att hitta fungerande låtar till de olika danstyperna. Här växte en diskussion fram mellan spelmän och dansare som var viktig och givande. Tex vad är skillnaden på en "sextondels- och en åttondelspolska"? Hur känner man den skillnaden i dansen? Osv.

Dagens viktigaste budskap var att när allt stämmer, både i dans och spel, talar vi om tillvarons högsta uttrycksform. Det är känslan som är det viktigaste! Känslan i dig själv, känslan mellan två kroppar, känslan mellan musik och rörelse, känslan att musiken bär. En mycket trivsamt dag!

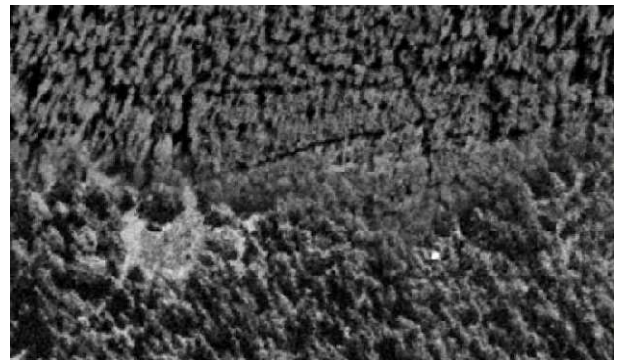
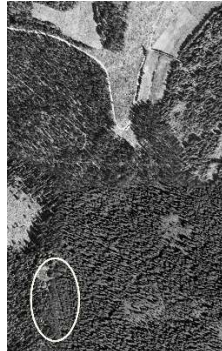
Skrev en glad Lena Lindberg Brunk

På stående fot bestämdes att GSFs årsmöte i mars ska bokas in på denna lokal. Alltför många fina minnen måste rotas fram ur hjärnans vindlingar. Kallelse kommer sinom tid.

Rikorpi igen

Bosse insisterade och Lena "följd mä", liksom undertecknad. Varma kläder, fika och iväg till möteplatsen i Järbo. Vi rundade Kungsberget norrifrån och kom på skogsväg in på allt mindre vägar strax söder om Kungsbergets västra del. Bosse guidade vant. Bil parkerades, det gick uppför och uppför, söderut. Skogen glesnade lite uppför en kulle. Där var skylten Rikorpi som Bosse spikat dit (blå punkt). Vacker plats som var på väg att växa igen. Vi fikade och funderade på vad man levtt av där i skogen. Sammanfallna kallmurade stenar och några tegelstenar visade var huset stått. Bosse pekade ut ladans plats. Vi gick nerför kullen, över en bäck och se där ! En platt yta utan stenar omgiven av diken. Jodå det hade odlats där. Å inte var det långt till Botjärn varifrån de två skomakarna gått för att hälsa på i Rikorpi. På vägen dit trallade och sjöng de en polska och på vägen hem trallade de den andra Rikorpipolskan. Det är nr 727 samt nr 763 i SvL Hälsingland/Gästrikland. Rikorpi ligger strax nedan den blå punkten. På hemvägen fyllde vi en kasse med kantareller. Skogen var vacker i sin storslagenhet. En fin upplevelse. Jo vi spelade tre låtar. MM

Foton: Där är vi ! Rikorpi inringat i förhållande till sydligaste åkern i Botjärn.

I Lantmäteriets app Min karta kan man även se flygfoton från 1960 eller 1975.

På fotot t.h 1960 ses en öppning i skogen med en mörk fyrkant(hus) samt ränder vilket är åkrarna/ängarna omgivna av diken. Kartan ovan i färg är likaså från Min Karta-appen, som rekommenderas (gratis).

Så som flertalet spelmansutflykter, inget att se men kul ändå !

Nedan olika konserter som har varit eller ska bli.

tor 4 dec kl. 19:00

Julkonsert i folkton

Sveavägen 16 c, Sandviken

Sandvikens tidning 1921-11-22

Dragspelskonsert
 gives av de från sina Grammonophon-
 inspelningar så kända
Dragspelskonstnärerna
Karl Karlsson från Jularbo
 och **Conrad Magnusson**
 Stockholm.
 fredagen den 25 nov. kl. 8,15 em.
 i CODTEMPLARLOKALEN.
 OBS.! Enda tillfället att få höra
 dem före deras Amerikaresa.
 Biljetter säljas från kl. 7 em.

Foto: Mattias Färnstrand

150 spelmän fyllde Gävle Konserthus -Låstugan bjöd på folkmusikfest utan motstycke

En storslagen final med värme, berättarglädje och ett rekord i samspel.

När 150 spelmän steg upp på scenen i Gävle Konserthus den 19 oktober 2025 gick ett sus genom publiken. Under ledning av riksspelman Görgen Antonsson och med Folkteatern Gävleborg som huvudman bjöd Låstugan på en konsert som både hedrade traditionen och visade folkmusikens levande kraft. Med Martin Pareto som berättande ledsagare blev kvällen en varm, stämningsfull och historisk höjdpunkt.

Låstugan – en levande folkmusikskola

Låstugan är en av Folkteatern Gävleborgs mest långlivade och älskade verksamheter. Sedan starten för drygt 20 år sedan har den varit en mötesplats för unga och vuxna folkmusiker från hela regionen – en plats där spelglädje, nyfikenhet och tradition går hand i hand.

Här möts nybörjare och erfarna spelmän i workshops, samspel, konserter och turnéer. Under ledning av Görgen Antonsson har Låstugan blivit något av en folkmusikalisk folkhögskola i miniatyr – en kreativ kraft som under två decennier gett nytt liv åt Hälsinglands och Gästriklands musikaliska arv.

Smått historiskt ögonblick

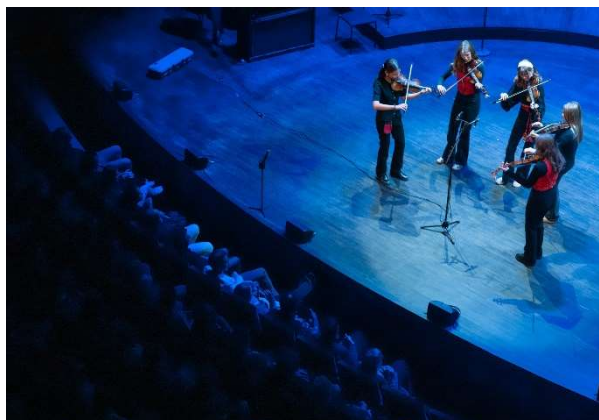
Redan innan konserten började låg en förväntansfull energi i luften. Den ståtliga konsertsalen, med sin eleganta akustik, blev en perfekt ram för en kväll fylld av gemenskap och tonrik stolthet. Det var inte bara en konsert, utan den stora finalen på Låstugans turné, där Hudiksvalls-, Bollnäsbygdens-, Alfta- och Järvsö spelmanslag deltog.

När 150 spelmän steg upp på scenen i finalnumret gick ett sus genom publiken – ett smått historiskt ögonblick, och sannolikt ett rekord i konserthusens värld. Att se och höra denna mäktiga klangmassa, där varje spelman bidrog till helheten, var en upplevelse som inte lämnar någon oberörd.

Foto: Mattias Färnstrand

En musikalisk virvelvind av tradition, passion och samspel.

Repertoaren sträckte sig över Låstugans mer än 20 år långa historia, men varvades med nya arrangemang och

friska tolkningar. Instrumenten – fioler, nyckelharpor, dragspel, gitarr, cello och tramporgel – skapade ett rikt och varierat ljudlandskap som växlade mellan sprittande dans och lågmäلت vemod.

Det var en kväll där musikalisk skicklighet mötte hjärta, där varje ton kändes spelad med innerlighet snarare än bara precision. När alla spelmanslagen förenades i de större satserna fylldes hela salen av kraft, rytm och glädje – en musikalisk virvelvind av tradition, passion och samspel.

Foto: Mattias Färnstrand

Görgen Antonsson – en självklar ledare med små gester, humor och ett genuint engagemang

En särskild eloge måste gå till riksspelman Görgen Antonsson, som ledde konserten med både varm och tydlig hand. Hans närvaro på scenen utstrålade trygghet, erfarenhet och spelglädje. Med små gester, humor och ett genuint engagemang höll han både musiker och publik i ett gemensamt fokus.

Det märktes att Antonsson inte bara är en virtuos musiker utan också en pedagog och inspiratör – han fick varje medverkande att glänsa, samtidigt som helheten bar hans konstnärliga prägel. Det var ledarskap av bästa sort: tryggt, levande och lyhört.

Martin Pareto – berättelsens röst

Kvällens röda tråd hölls med säker hand av Folkteaterns skådespelare Martin Pareto, som fungerade som publikens ledsagare genom musiken. Med berättelser, anekdoter och levande reflektioner om folkmusikens historia och människor skapade han en sammanhållande väv mellan låtarna.

Hans berättande var lysande och intressant – både underhållande och insiktsfullt, med glimten i ögat men också med respekt för traditionen. Pareto gav konserten en dramaturgisk båge och fick publiken att känna sig delaktig i något större än bara en konsert – en resa genom tid, ton och berättelse.

Folkteatern Gävleborg – en drivande kraft

Bakom projektet stod Folkteatern Gävleborg, som genom sitt arbete med Låstugan visar hur institutionell kultur kan vara både tillgänglig och förnyande. Deras satsning på att förena musik, berättande och turnéliv har gjort Låstugan till en levande mötesplats för unga och erfarna spelmän, för publik och kulturarv.

Folkteatern ska ha all heder för sitt långsiktiga engagemang och för att de fortsätter ge folkmusiken en självklar plats på våra stora scener.

Påminner oss om varför musik betyder så mycket

Scenen var vackert upplyst med mjuka färger som lät instrumenten och musikerna stå i centrum. Ljudet var välbalanserat, akustiken perfekt för folkmusikens nyanser. Stämningen var varm och nära, trots den stora salen – man kände sig som del av något större, något genuint. Kvällen med Låtstugan i Gävle Konserthus blev en hjärtevärmade hyllning till folkmusiken och till alla som bär den vidare. Med Folkeatern Gävleborg som huvudman, Görgen Antonsson som inspirerande ledare och Martin Pareto som berättelsens mästare, visade ensemblen hur tradition kan förnyas utan att förlora sin själ. När 150 spelmän tillsammans lät tonerna fylla salen, kändes det som att både musiken och historien stod stilla en stund – i ren och skär spelglädje.

Det var en konsert fylld av gemenskap, musikalisk briljans och kärlek till spelet – en sådan där kväll som påminner oss om varför musik betyder så mycket. Text: Thomas Grönberg

Hangasjärvi konsert

Fredrik Hangasjärvi ger en konsert tillsammans med Cajsa Ekstav på nyckelharpa och Mats Dimming på kontrabas. Det sker på Lugnet i Oslättfors fredag 28 nov kl 19.00. Gävle Folkmusikförening är arrangörer och medlemmar kommer in för 50 kr. För alla andra kostar det 150 kr. Han blev 2024 Årets dragospelare i Sverige. Fredrik är en musiker uppvuxen i ett hem i Tornedalen där musiken var ett dagligt inslag, eftersom i stort sett hela släkten spelade dragspel. Fredrik började själv spela i tidig ålder, och redan som 11-åring spelade han med i en dansorkester. Sin första platta spelade han in 1985, då han var blott 12 år gammal. Han har därefter oavbrutet spelat och underhållit publik runt om i Norrbotten. I hans musik kan man höra allt från det Tornedalska vemodet, klippet i de riviga polkorna till hårdrock. Riksspelman på durspel.

På Lugnet finns fika att köpa och trivsel på köpet, bara du kommer. Gratis parkering och björn i ide.

Karin Ottnergård, en av Gästriklands finaste traditionsbärare blev 95 år.

På begravningen i Årsunda vackra kyrka fredag 31 okt fanns släkt och vänner samlade för avsked. Karin var mångsidig och intresserad av det mesta. Dock stod hembygden och dess traditioner med sång, spel och dans henne särskilt varm om hjärtat.

Fadern Eric Hartwig spelade klarinett och efterlämnade en mängd låtar från Årsunda. Därtill visor som Karin lärt sig och ofta sjöng. Vi som lärt känna henne minns en varm, intresserad och kunnig person som berättade, sjöng och lämnade allt hon kunde vidare till den som var intresserad av gammalt från Årsunda. Till kaffet spelade Lena Lindberg Brunk, Anders Lindborg med sonen Anton samt Michael Müller (som även skrev).

Sofia Karlsson gästade Musikhuset Sjömanskyrkan

Arrangerade gjorde GFMF i samarbete med Region Gävleborg/Kultur. Inför en utsåld (ca 110 pers) lokal inleddes kvällen med en låt med Hedman duo och Michael Müller. Anledningen var att Michael och Kulturhistoriska föreningen fick utmärkelsen Årets Hembygdsbok 2025 för utgåvan Gästriklands Spelmän. Priset utdelades av Sveriges Hembygdsförbund.

Därefter intog Sofia scenen. Hon famnade publiken och "lindade den kring sitt lillfinger". Hon sjöng och fick även publiken att sjunga med, att vissla, att skratta och trivas. Fint spel på klaviatur och gitarr och i slutet fick publiken önska. Inklusivt paus var det närmare två timmars underhållning och härlig musik. GD skrev "*Sofia ägde scenen med sin glädje, värme*

och musikalitet". Mats Andersson gjorde som alltid, bra ljud.

Malin Månsson inspirerade på Vretas i oktober.

I oktober var det åter dags för en spelkväll på Vretas hembygdsgård i Valbo. Den här gången var Malin Månsson Leinonen vår inspiratör. Hon har stor erfarenhet av Lindblad och Jernberglåtar då hon under en längre tid aktivt spelade med Jeanette Evensson m fl. Dessutom har Malin emottagit Jernbergsmedaljen 2007. Med anledning av detta så spelade vi låtar ur Jernbergsboken. Malin valde låtar som inspirerat henne. Bra låtar som spelas ofta men som behöver repeteras och fräschas till.

Hon guidade oss också i musikens värld där blåtoner förekommer. Alltså de halvtoner som ger folkmusiken den speciella ljudklangen. Det var en spännande och lärorik kväll med Malin som inspiratör.

//Lena Lindberg Brunk

Ibland får man göra tillbakablickar som förklarar och lyfter fram skeenden och personer av betydelse. Här kommer slikt.

Hillbloms pöjken, eller när, varför och hur.

Mycket välförtjänt fick Per Anders Hillblom från Gävle år 1999 under stämman i Österbybruk, Jernbergsstipendiet. Han fick en liten slant, en präglad plåtbit på trä, lövad krans men först och främst uppmärksamhet för sin insats genom åren.

På frågan varför just du, svarade Per Anders att det var för *"genuint, senilt spel"* (fritt efter Olof Johansson). Förutom detta spelsätt är det nog så att Per Anders lärt sig mycket direkt av Anton Jernberg. Han har fördjudat sig i släkttraditionen och spridit den i Gästrikland. Han har medverkat till att Anton kom till Gästrikland och höll kurser och han var med vid arbetet med Jernbergsboken.

Per Anders Hillbloms arbete med inspelning av traditionsbärare, utgör stommen i inspelad traditionsmusik i Gästrikland. En källa vi kan ösa ur idag ! Under 1970-talet var Per Anders runt i nästan varenda by och ålderdomshem för att spela in traditionsbärare. Det är en idag ovärderlig musikskatt som bevarades genom detta ideella arbete. Självt hade jag förmånen att få följa med på ett par oförglömliga resor, återbesöken hos russinen i kakan. Ex till vissångerskan Eva Eriksson, fiolspelmanen Erik Björkman i Svärdsjö, Bengt Åsbrink i Sandviken, dragspelaren Erik Skog i Österfärnebo, Menlöseleven Alma Åhlanders dotter Rut Forsberg i Hedesunda som sjöng visor och trallade låtar.

Varför börjar med något sådant som att besöka äldre människor och fråga om gamla traditioner ? Varifrån får man energi och tid ?

-Kontakten med äldre människor är otroligt givande, säger Per Anders. De har många erfarenheter och upplevelser från andra tider och platser. Arkiv finns och man glömmar ofta bort de levande källorna. Det gäller att få tag i det som är på väg att glida bort. Det är fascinerande att ta tag i kulturella rännilar som fortfarande är gripbara. Ofta får man koncentrat av tidigare breda, kulturella yttringar.

Varför

Men för att ta det från början så startade inspelningsäventyret under studietiden i Uppsala 1976-77 med att Per Anders fick ett kulturstipendium. För pengarna köpte han en Renault R4. Av Svenskt visarkiv fick han bensinpengar och kassetband. Hela somrarna åkte han, därtill även på helgerna under vintern. Ofta gjordes återbesök till goda källor som drog sig till minnes mer material när man fått ett frågvist besök och fått grunna lite på flydda tider. Förvånansvärt ofta mötte han en yngre generation som hade mycket att ge av låtar och visor. Det var 50-60-åringarna som var vitala och intresserade av bygdens historia och seder. Per Anders nämner i det sammanhanget karlar i både Ockelbo och på Edskön som kulade, något som vi idag starkt förknippar med kvinnlig tradition (ingenting är heligt). Ovanliga instrument som han hört om är jägare som ibland brukade spela luråtar i gevärspiporna.

Musikalisk familj

Per Anders kommer från en musikalisk familj där fadern spelade fiol i Gävles symfoniorkester. Under uppväxten spelade Per Anders piano utan större entusiasm ett par år. Han provade fiolspel men det var heller inget som fastnade. Under gymnasietiden i början av 1970-talet kom folkmusikvågen och han rycktes med som så många andra. Vid ett besök på det populära mat och fikastället Pigalle på söder i Gävle träffade han Skäggmanslaget som han hade hört på radio. *Är det svårt att spela fiol ?* löd Per Anders fråga och svaret var: *Nej, det är det inte, det är ingen konst. Det är bara att köra på.....*

Delsbostämman

Delsbostämman besöktes 1972 och vilka var där om inte.... *"Felan går"*. Ungdomar från Gästrikland som spelade folkmusik, en sensation. De spelade bl a en Storvikspolska minns Per Anders som då var storligen förvånad över att det fanns låtar från Storvik. Väl hemkommen från stämman köpte han genast en fiol och började spela. Under lumpartiden 1973-74 spelade Per Anders alla lediga stunder. Han besökte friskt den

tidens ungdomliga idoler som Anders Rosén (då i Borlänge), Simon Simonsson (då i Uppsala). Det var gehörsspel som gällde och Per Anders spelade andrastämman trots att han knappast fixade några toner alls vid den tiden enligt egen utsago. Friskt vågat hälften vunnet !

På gehör

Nästa milstolpe var 1974. En söndag råkade han slå på radion vid tolvtiden. Ut strömmade den häftigaste musiken. En ensam fiolspelman som det svängde kopiöst om. Per Anders fick "ståpäls" och än värre när radiorösten dessutom sade att han spelade låtar från Sikvik och hette Gustaf Jernberg !! Per Anders lyssnade på radions folkmusikhalvtimme "*På gehör*". Den som presenterade var den legendariske sandviksonen Mats Arnberg som gjort så många fantastiska inspelningar av traditionsbärare under 1940- fram till 1960-talen (men inte så många i Gästrikland). Gustaf Jernberg spelade mästertligt och efter några år började banden med Gustafs låtar sprida sig bland landskapets spelmän. Det var Gustafs söner Herbert och Antons spelkompis Arne Blomberg i Sörmland som förmedlade banden till Stig Sjödin och Tony Wrethling. Tony kopierade sedan friskt åt alla som ville ha (tack). Idag finns många av dessa låtar på dubbel-cdn "*Den eminente riksspelmannen Karl Gustaf Jernberg*" till mycket bättre ljudkvalité.

P A fick kontakt med Anton Jernberg i Österbybruk och träffade där Sven Ahlbäck vilken var Antons elev. Det blev många besök och andra spelmän från Gästrikland hängde på. 1976 blev både Sven Ahlbäck och Tony Wrethling riksspelmän i Gesunda. Det var Jernberglåtar dom spelade !

En kulmen för Per Anders del var den stora utställningen "*Folkets Musik*" på Läns museet i Gävle 1981. Det var en sammanfattning av 1970-talets återerövring av folkmusikkatten. I samband med utställningen hölls en mängd konserter och dansuppvisningar på museet. Per Anders arbetade fram utställningen tillsammans med Hugo Ljungström, Håkan Berglund, Gun Eriksson och torsåkersbördige Wille Brunk på Läns museet.

Västerbergskurserna i vissång

kan ha varit tre till antalet men även bara två. Det finns tre gruppofoton som jag har på en fotostatkopia, men de är nog från samma kurs.... Där står att en av kurserna hölls 30 nov-2 dec 1984 på Västerbergs FHS. Lärare kan man se att Gun Eriksson, Susanne Rosenberg, Per Anders Hillblom var tillsammans med Bengt-Erik Malmberg vilken även var den från skolan som höll i trådarna. En annan gång var det kurs 28-29 april förmodligen året efter dvs 1985. Då var även Mona Nilsson och Maj Rodrick lärare. En av gästerna var Eva Eriksson från Hagmuren och det sjöngs många visor ur hennes repertoar.

Gud välsigne min gamla mor, som går på golvet och stullar

Å fylla i de tomma glas, å fylla flaskorna fulla

Ja röda rosor och de vita, de fattiga strunta i de rika

Nu har ja fått den ja vill ha, då blir det roligt att leva

Gun lärde ut visor ur sitt digra hälsingematerial, vilket hon delvis samlat in själv. Hon for, liksom Per Anders, hem till gamlingar i mitten av 1970-talet och spelade in musik. En del tillsammans med Peter Ahlbom, med vilken Gun sedermera gav ut visboken "*Visor i Hälsingland*". Från 1977 och framåt var hon ute mycket tillsammans med Håkan Berglund både i Hälsingland och Gästrikland. Gun och Per Anders med många visor som numera är klassiker: "*Lars Person haver friat till mig*", "*Ja dricker brännvin*" och "*Längtat haver jag*", från Gästrikland: "*Svarthyndan står på går'n*", "*Pelle Schås vals*", "*Mickel räv*".

Vid stipendieutdelningen i juni 1999 spelade Per Anders Gustaf Jernbergs "stora" skänklåt ("*ett modalt mästerverk*" enligt Sven Ahlbäck). Cirkeln var därmed sluten. Radioprogrammet från 1974 påbörjade återerövrandet av det Jernbergska låtarvet. Stipendiet markerade Per Anders viktiga del i den erövringen.

Idag, efter tre medicinska utbildningar med fru, tre vuxna barn, barnbarn och hus finns samma intresse och djupa kunskap kvar hos Per Anders. Skrev vännen Michael Müller

God Jul tillönskas alla !